Aktīvu aizsardzība, kamēr tiek izskatīta prasība ES valstīs

Čehija

1 Kādi ir dažādie pasākumu veidi?

Pagaidu pasākumi

Pagaidu pasākumus piemēro tāpēc, lai reglamentētu pušu attiecības konkrētā laikposmā, proti, uz laiku, vai situācijā, kad pastāv bažas, ka var būt apdraudēta tiesas sprieduma izpilde.

Kopumā pagaidu pasākumus, ko pieņem līdz tiesvedības uzsākšanai par lietas būtību, reglamentē Civilprocesa kodeksa (Likums Nr. 99/1963 ar grozījumiem) 74. pants un turpmākie panti, savukārt pagaidu pasākumus, kurus nosaka pēc tiesvedības uzsākšanas, reglamentē grozītā kodeksa 102. pants. Īpašus pagaidu pasākumus, kurus piemēro vairākās īpašās situācijās, reglamentē Likums par īpašām tiesas procedūrām (Likums Nr. 292/2013), piemēram, pagaidu pasākumus, kurus piemēro situācijā, kad nav nodrošināta pienācīga aprūpe nepilngadīgai personai (452. pants un turpmākie panti), kā arī pagaidu pasākumus, kurus piemēro, lai nodrošinātu aizsardzību pret vardarbību ģimenē (400. pants un turpmākie panti). Likuma Nr. 292/2013 12. pantā izklāstīti arī vairāki īpaši noteikumi, kas papildina spēkā esošos vispārējos noteikumus par pagaidu pasākumiem un reglamentē procedūru veidus, uz kuriem attiecas šis likums.

Pierādījumu nodrošināšana

Pierādījumus nodrošina, ja pastāv bažas, ka pierādījumu iegūšana nākotnē nebūs iespējama vai būs nopietni apgrūtināta (piem., tāda pirkuma līguma nepilnīga īstenošana, kura priekšmets ir preces, kas bojājas, vai tāda liecinieka iztaujāšana, kurš ir nopietni slims un atrodas dzīvību apdraudošā situācijā).

2 Kādi ir nosacījumi rīkojuma izdošanai par šiem pasākumiem?

2.1 Procesuālā kārtība.

Pagaidu pasākumi

Civilprocesa kodeksa (Likums Nr. 99/1963 ar grozījumiem) 74. panta 3. punkts nosaka, ka procedūru atļaujas saņemšanai piemērot pagaidu pasākumu uzsāk pēc tam, kad saņemts pieteikums.

Savukārt Likuma Nr. 292/2013 12. pantā noteikts, ka pagaidu pasākumu var piemērot tiesa pēc savas iniciatīvas, ja tai ir atļauts uzsākt attiecīgo tiesvedību pēc savas iniciatīvas (piem., lietās par nepilngadīgas personas aprūpi, lietās par tiesībspējas atņemšanu, aizbildnības lietās un lietās par personu pazušanu vai nāvi). Šādos gadījumos tiesa uzdod piemērot pagaidu pasākumu *ex officio*.

Tiesa, kas ir kompetenta pieņemt pagaidu pasākumu, ir tiesa ar jurisdikciju attiecīgajā lietā; šā noteikuma izņēmumi paredzēti Likuma Nr. 292/2013 400. –453. pantā.

Pierādījumus var nodrošināt:

pirms tiesvedības uzsākšanas par lietas būtību, pamatojoties uz pieteikumu; kompetentā tiesa ir tiesa, kurai būtu jurisdikcija attiecībā uz lietas būtību, vai tiesa, kuras apgabalā atrodas apdraudētie pierādījumi;

pierādījumus var nodrošināt tiesvedības laikā arī tad, ja pieteikums netiek iesniegts.

Lietas pusēm jāpiedalās pierādījumu nodrošināšanā, izņemot gadījumus, ja jebkāda kavēšanās šai sakarā varētu radīt risku.

Pierādījumus var nodrošināt arī ar notariālu aktu (*notářský zápis*) vai tiesībaizsardzības amatpersonas aktu (*exekutorský zápis*), ja šis process notiek klātesot notāram vai tiesībaizsardzības amatpersonai vai ja notārs vai tiesībaizsardzības amatpersona ir liecinājuši par situāciju.

2.2 Galvenie noteikumi.

Pagaidu pasākumu var uzdot piemērot tad, ja:

ir jāpieņem pagaidu pasākumi pušu attiecību noregulēšanai;

pastāv bažas, ka būs apdraudēta tiesas sprieduma izpilde;

uz laiku ir jānoregulē attiecības.

Novērtējums attiecībā uz to, vai ir vajadzīgi pagaidu noteikumi, lai noregulētu pušu attiecības, ir atkarīgs no konkrētās lietas apstākļiem. Pagaidu pasākumu uzdod piemērot tad, ja ir pamatoti vajadzīgi pagaidu noteikumi pušu juridisko attiecību noregulēšanai. Attiecībā uz citiem apstākļiem, kas ir būtiski šāda pagaidu pasākuma noteikšanai, jānorāda, ka pietiek ar to, ka tiek pierādīti vismaz fakti, kas ir būtiski pienākuma piemērošanai saskaņā ar pagaidu pasākumu.

Sprieduma izpildes apdraudējums

Ja ir jāuzdod veikt pagaidu pasākumu, ņemot vērā bažas, ka var tikt apdraudēta sprieduma izpilde, tās puses rīcībā, kurai ir attiecīgās tiesības, jābūt lēmumam vai citam instrumentam, kas ir sprieduma izpildes pamatojums. Pagaidu pasākumu var uzdot veikt tikai līdz laikam, kad spriedums stājas spēkā, vai, ja ir pamatoti iemesli, kādēļ puse, kurai ir attiecīgās tiesības, (īslaicīgi), izpildot spriedumu, nav varējusi īstenot uzlikto pienākumu. Vienlaikus jāpamato fakti, uz kuriem balstītas bažas, ka izpilde var tikt apdraudēta (galvenokārt pamatojoties uz parādnieka rīcību).

Pieteikumā par pagaidu pasākuma piemērošanu jānorāda informācija, kas paredzēta Civilprocesa kodeksa (Likums Nr. 99/1963) 42. panta 4. punktā un 75. pantā, tostarp šāda informācija:

tiesa, kurai pieteikums adresēts;

pieteikuma iesniedzējs un lieta, uz kuru pieteikums attiecas, proti, faktu kopums, kas pamato prasīto pagaidu pasākumu;

pieteikuma mērķis, proti, pagaidu pasākums, ko pieteikuma iesniedzējs pieprasa;

pieteikuma sagatavošanas datums un pieteikuma iesniedzēja vai tā pārstāvja paraksts;

situācijas apraksts par to, ka ir vajadzīgi pagaidu noteikumi pušu attiecību noregulēšanai vai ka pastāv bažas, ka tiks apdraudēta tiesas sprieduma izpilde.

Pieteikumam jāpievieno visi dokumenti, uz kuriem atsaucas pieteikuma iesniedzējs.

Līdz dienai, kad iesniedz pieteikumu, pieteikuma iesniedzējs pēc savas iniciatīvas, proti, bez tiesas pamudinājuma, veic iemaksu CZK 10 000 apmērā; lietās, kas attiecas uz uzņēmumu savstarpējām attiecībām, kuras izriet no uzņēmējdarbības, iemaksas summa ir CZK 50 000. Prasību par iemaksu nepiemēro, ja pieteikums attiecas uz sociālās labklājības jautājumiem (piem., uzturēšana, nodarbinātība vai kompensācija par personai nodarītu kaitējumu). Ja prasība par iemaksu nav izpildīta, pieteikumu noraida.

Iemaksa ir nodrošinājums prasībai segt kaitējuma kompensāciju vai atlīdzināt citus zaudējumus, ko var radīt puses vai trešās puses (proti, personas, kas nav puses pagaidu pasākuma procedūrā), ja tiek uzdots piemērot pagaidu pasākumu.

Likuma Nr. 292/2013 12. panta 3. punkts nosaka izņēmumu attiecībā uz iemaksu, ko paredz šis likums.
Pierādījumu nodrošināšana
Pirms tiesvedības uzsākšanas par lietas būtību pierādījumus var nodrošināt (ja tas tiek ierosināts) tad, ja pastāv bažas, ka pierādījumu iegūšana nākotnē nebūs iespējama vai būs nopietni apgrūtināta. Pierādījumu nenodrošina, ja ir acīmredzams, ka tam nav nozīmes tiesvedībā. Tiesa var atteikties pieņemt pieteikumu par pierādījumu nodrošināšanu, ja tai ir aizdomas, ka pieteikuma iesniedzējs nevis cenšas aizsargāt pierādījumus, bet ir iesniedzis pieteikumu citā nolūkā (piem., lai iegūtu citādi nepieejamu informāciju par citas personas darbību).
Papildus vispārīgai informācijai pieteikumā par pierādījumu nodrošināšanu apraksta faktus, kas ir pierādījumu iegūšanas mērķis. Īpaši jānorāda arī pierādījumi, kuriem nepieciešams nodrošinājums.

3 Šādu pasākumu priekšmets un būtība?

3.1 Pret kāda veida īpašumu šādus pasākumus var vērst?

Pagaidu pasākumi
Civilprocesa kodeksa 76. pants nosaka, ka, piemērojot pagaidu pasākumu, pusei var uzdot, piemēram, maksāt uzturnaudu, iemaksāt konkrētu naudas summu tiesā, nodot kādu objektu tiesas uzraudzībā, neatsavināt konkrētus priekšmetus vai neatteikties no tiesībām, veikt kādas darbības, atturēties veikt kādas darbības vai atļaut veikt kādas darbības. Pasākums var attiekties uz jebkuru objektu attiecīgās puses īpašumā.
Saskaņā ar pagaidu pasākumu tiesa var uzlikt pienākumu kādai personai, kas nav puse tiesvedībā, ja šādu prasību var pienācīgi pamatot (piem., ja kāds iegādājas īpašumu, pilnībā apzinoties, ka iegādājas to no īpašnieka, kurš nav pienācīgi izpildījis maksājumu saistības pret kreditoriem).
Īpaši pagaidu pasākumi saskaņā ar Likumu Nr. 292/2013
Īpašu pagaidu pasākumu, kas attiecas uz bērna situāciju saskaņā ar 452. pantu un turpmākajiem pantiem piemēro tad, ja pienācīgi nav aprūpēta nepilngadīga persona neatkarīgi no tā, vai kādam ir bērna aprūpes tiesības, vai ja ir vai ir bijusi nopietni apdraudēta bērna dzīvība, normāla attīstība vai citas būtiskas intereses. Tiesas pagaidu pasākums noregulē bērna situāciju būtiski nepieciešamā laikposmā, ievietojot bērnu atbilstīgā vidē, kā norādīts tiesas nolēmumā.
Īpašu pagaidu pasākumu saskaņā ar 400. pantu un turpmākajiem pantiem var piemērot atbildētājam, pieprasot viņam pamest kopīgo mājokli un tā tuvāko apkārtni, netuvoties kopīgajam mājoklim un neiekļūt tajā, atturēties no kontaktēšanās ar pieteikuma iesniedzēju vai jebkādā veidā izbeigt vajāt pieteikuma iesniedzēju un uzmākties viņam/viņai. Pieteikumā jābūt iekļautam faktu aprakstam, kas parāda, ka pieteikuma iesniedzēja un atbildētāja līdzāspastāvēšana mājā vai dzīvoklī, kurā viņiem ir kopīga mājsaimniecība, pieteikuma iesniedzējam ir nepanesama pret viņu vai pret citu personu, kas dzīvo kopīgajā mājsaimniecībā, vērstās fiziskās vai emocionālās vardarbības dēļ, vai faktu aprakstam, kas uzskatāmi parāda, ka pieteikuma iesniedzējs tiek vajāts vai aizskarts.
Pierādījumu nodrošināšana
Pieteikumā būtu arī jāpaskaidro, kādēļ pieteikuma iesniedzējs vēlas panākt pierādījumu nodrošināšanu. Kā pierādījumus var izmantot visus līdzekļus, kas ļauj noskaidrot lietas apstākļus, jo īpaši liecinieku iztaujāšanu, ekspertu atzinumus, kā arī iestāžu un juridisku personu ziņojumus un apsvērumus u. c.
Viena īpaša pierādījumu iegūšanas metode ietver pierādījuma nodrošināšanu lietās, kas saistītas ar intelektuālā īpašuma tiesībām (Civilprocesa kodeksa (Likums Nr. 99/1963) 78.b pants). Personai, kura ir bijusi lieciniece intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumam, ir tiesības celt prasību tiesā. Kompetentā tiesa ir apgabala tiesa, kuras jurisdikcijā objekts ir nodrošināts. Var nodrošināt šādus objektus: attiecīgās preces, materiālus un darbarīkus, kā arī dokumentus, kas saistīti ar attiecīgajām precēm.

3.2 Kādas ir šādu pasākumu sekas?

Pagaidu pasākumi
Pagaidu pasākums ir pagaidu lēmums, kas pieņemts, lai aizsargātu pieteikuma iesniedzēju. Lēmumu pieņem, lai aizsargātu pieteikuma iesniedzēja tiesības, kas ir pārkāptas vai ir apdraudētas. Pagaidu pasākuma pieņemšana neskar pieteikuma iesniedzēja tiesības, ar kurām saistītās domstarpības ir jāatrisina.
Pagaidu pasākuma pieņemšana nav arī līdzeklis sākotnējā jautājuma atrisināšanai. Līdzīgi arī fakts, ka ir pieņemts pagaidu pasākums, nedrīkst ietekmēt tiesas lēmuma pieņemšanu par lietas būtību. Pat pēc pagaidu pasākuma pieņemšanas parādnieki var turpināt atsavināt savu īpašumu, taču tiem jārīkojas saskaņā ar pieņemto pasākumu.
Ikvienam, kurš būtiski traucē tiesvedībai, jo īpaši bez pienācīga pamatojuma neierodoties tiesā vai neievērojot tiesas nolēmumus, tiesa var piemērot sodu līdz CZK 50 000. Tiesa var izpildīt spriedumu, nosakot pagaidu pasākumu, ja atbildīgā puse neizpilda attiecīgo spriedumu brīvprātīgi. Soda nauda par oficiāla lēmuma izpildes kavēšanu vai izraidīšanu (no kopīgas mājsaimniecības) ir paredzēta arī Likuma Nr. 40/2009 (Kriminālkodekss) 337. panta 2. punktā, kurā noteikts likumpārkāpums — oficiāla lēmuma izpildes kavēšana vai izraidīšana.

3.3 Cik ilgi šādi pasākumi ir spēkā?

Pagaidu pasākumi
Terminēts pagaidu pasākums
Nolēmumā, ar ko nosaka pagaidu pasākumu, tiesa var noteikt, ka pasākumam ir konkrēts termiņš, pat ja prasītājs (pieteikuma iesniedzējs) to nepieprasa.
Pienākums ierosināt lietu vai iesniegt citu pieteikumu procedūras uzsākšanai
Tiesa, kas nosaka pagaidu pasākumu, arī pieprasa pieteikuma iesniedzējam (prasītājam) iesniegt pieteikumu tiesā par procedūras uzsākšanu (tiesvedību) par attiecīgo jautājumu termiņā, kas noteikts, piemērojot pagaidu pasākumu.
Pagaidu pasākums ir spēkā līdz minētā termiņa beigām vai līdz laikam, kad tiesa to atceļ.
Pagaidu pasākums vairs nav spēkā, ja pieteikuma iesniedzējs nepieprasa uzsākt procedūru tiesas noteiktajā termiņā, ja netiek pieņemts prasības pieteikums par lietas būtību, ja prasības pieteikums par lietas būtību tiek pieņemts, taču ir pagājušas vairāk nekā 15 dienas, kopš stājies spēkā spriedums lietā, vai ja ir beidzies pagaidu pasākuma termiņš.
Tiesa atceļa pagaidu pasākumu, ja vairs nepastāv iemesli, kuru dēļ tas tika piemērots.
Likuma Nr. 292/2013 400. pants un turpmākie panti nosaka, ka pagaidu pasākumu piemēro vienu mēnesi no dienas, kad tas stājies spēkā (408. pants), un ka šo termiņu var pagarināt atkarībā no tiesvedības uzsākšanas par lietas būtību.
Likuma Nr. 292/2013 452. pants un turpmākie panti nosaka, ka pagaidu pasākumu piemēro vienu mēnesi no dienas, kad tas stājies spēkā (459. pants), un ka šo termiņu var pagarināt.
Pierādījumu nodrošināšana
Pierādījumus nodrošina tiesas noteiktajā termiņā vai pēc iespējas drīzāk. Puses var piedalīties pierādījumu nodrošināšanā, taču tām nav tiesību piedalīties, ja jebkāda kavēšanās var radīt risku. Pēc tiesvedības uzsākšanas par lietas būtību pusēm ir tiesības reaģēt uz piedāvātajiem pierādījumiem un uz visiem iegūtajiem pierādījumiem. Turklāt puses var tikt iztaujātas.

4 Vai pasākumu var pārsūdzēt?

Pagaidu pasākumi

Lēmumus par pagaidu pasākumiem pieņem tiesas nolēmumu veidā. Nolēmums, ar ko piemēro pagaidu pasākumu, stājas spēkā pēc tā publicēšanas. Ja nolēmumu nepublicē, tas stājas spēkā pēc tā izsniegšanas attiecīgajai pusei. Pagaidu pasākuma rakstiska izklāsta kopiju izsniedz tiesvedības pusēm un trešai pusei (ja trešai pusei tiek uzlikts kāds pienākums), un tad, ja pasākums attiecas uz pienākumu neatsavināt nekustamo īpašumu, kopiju iesniedz arī attiecīgajam zemes reģistram. Nolēmums, ar ko piemēro pagaidu pasākumu, stājas spēkā pēc tā publicēšanas vai izsniegšanas (Civilprocesa kodeksa 76. d pants) un ir pamats sprieduma izpildei.
Par nolēmumiem, ar ko pieņem pagaidu pasākumus, var iesniegt apelācijas sūdzības. Apelācijas sūdzības iesniedz tiesā, kas izdevusi apstrīdēto nolēmumu, taču faktiski tās izskata otrās instances tiesās, proti, apgabaltiesās vai augstākajās tiesās. Apelācijas sūdzības iesniedz 15 dienās pēc sprieduma rakstiskās kopijas saņemšanas.
Ja attiecīgā puse pieņemamu apelācijas sūdzību iesniedz savlaicīgi, spriedums nav galīgs, kamēr apelācijas tiesa nav pieņēmusi galīgo lēmumu par apelācijas sūdzību. Taču nolēmums par pagaidu pasākuma piemērošanu stājas spēkā (proti, tiek uzsākta procedūra atbilstīgi šim nolēmumam), beidzoties termiņam, kas atvēlēts darbību veikšanai un kas sākas dokumentu izsniegšanas dienā; vai arī nolēmums stājas spēkā dokumentu izsniegšanas dienā, ja tas neparedz pienākumu veikt darbības. Tiesa var lemt, ka nolēmums, ar ko piemēro pagaidu pasākumu, stājas spēkā tikai tad, kad tiesa pieņem galīgo spriedumu, ja vien šādu iespēju neizslēdz pagaidu pasākuma būtība vai ja šāda iespēja neskar tā mērķi.
Likuma Nr. 292/2013 409. un 463. pants ietver noteikumus par apelācijas sūdzībām par īpašiem pagaidu pasākumiem saskaņā ar šo likumu.
Lapa atjaunināta: 09/11/2020
Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.